

QP Code: 10039

(REVISED COURSE-NEW PATTERN)

(2 Hours)

[Total Marks : 60

- N.B.:** (1) All questions are compulsory.
(2) Figures to the right indicate full marks allotted to question.
(3) Working notes should form part of your answer.

1. A product passes through three process and 1,50,000 units were introduced in Process 1 at a cost of ₹ 1,12,500. The following further information is available. (15)

Particulars	Process 1	Process 2	Process 3
Cost of Material	74,000	14,000	6,500
Direct Wages	22,500	11,250	5,625
Direct Expenses	8,200	22,000	16,750
Output (units)	1,42,500	1,38,750	1,27,500
Opening Stock (units)	22,500	11,250	15,000
Closing Stock (units)	15,000	18,750	35,625
Opening stock valuation (per unit)	₹ 5.20	₹ 5.80	₹ 9.30
% of normal wastage	4%	5%	10%
Scrap sale price (per unit)	₹ 0.20	₹ 0.30	₹ 0.40

The closing stock in each process is valued at respective process cost. Prepare Process A/c and Process Stock A/c.

OR

1. Following details are furnished by Universe Ltd. of expenses incurred during the year ended 31st March, 2014. (15)

Particulars	₹
Cost of Materials	70,000
Opening stock of finished goods (1000 units)	17,050
Closing stock of finished goods (2000 units)	?
Depreciation on machinery	19,200
Loss on sale of machinery	3,500
Direct expenses	30,000
Showroom expenses	17,100
Manager's Remuneration	76,000
Dividend paid	1,560
Wages-Direct	52,000
Advertisement	36,050
Depreciation on Office Equipments	34,400

[TURN OVER

Particulars	₹
Drawing Designing Expenses	10,800
Purchase of Machinery	38,000
Depreciation on Delivery Van	22,800
Office expenses	37,600
Factory Rent	31,000
Sales (19000 units)	4,56,000

Closing stock of finished goods to be valued at cost of production.

You are required to prepare cost sheet showing various elements of cost both in total and per unit and also find out total profit and profit per unit.

2. M/s. Home Builders have obtained a contract for constructing a House. The contract work commenced on 1st July, 2011 and was completed on 31st January, 2014. The year ending of the company is 31st March. The contract price was ₹ 160 lacs. The Contractee agrees to pay 90% of the value of the worth done as certified by Architect immediately. A machine costing ₹ 12,00,000 was specially bought and used for the contract. The residual value of the machine as on 31st January 2014 was ₹ 5,80,000, Depreciation is to be effected on straight line basis. (15)

You are provided with the following information :

Particulars	2011-12	2012-13	2013-14
	₹	₹	₹
Cost of Material	5,52,000	17,27,000	3,97,000
Cost of Labour	15,69,500	28,06,300	20,59,000
Architect fees	49,000	89,000	99,000
Supervision charges	26,400	39,000	57,200
Overhead expenses	13,56,100	8,34,300	7,43,200
Materials on site at the end of the year	11,000	26,000	16,000
Uncertified work at the end of the year	40,000	80,000	—
Cash received from the contractee during the year	36,00,000	72,00,000	52,00,000

As per the policy of the company no profit to be considered unless the certified work completed exceed 20% of the total contract price. Thereafter, profit is to be taken credit for in the same proportion as the cumulative amount received bears to the contract price.

Prepare :- Contract Accounts for all the three year.

OR

[TURN OVER

2. (a) You are given the following information :- (8)
- Selling Price — per unit — ₹ 20
Variable Cost — per unit — ₹ 15
Fixed Cost — ₹ 90,000
- Calculate —
- (i) Profit Volume Ratio
 - (ii) The Break Even Sales (in ₹ and unit)
 - (iii) Profit at Sales ₹ 4,80,000
 - (iv) New Break Even Sales in rupees if sale price reduced by 10%.
2. (b) From the following calculate — (7)
- (i) Material cost variances
 - (ii) Material price variances
 - (iii) Material usage variances
- The standard mix of product is —
X	900	units	at	₹ 2	p.u.
Y	1200	units	at	₹ 1.5	p.u.
- The actual consumption is —
X	960	units	at	₹ 2.5	p.u.
Y	1440	units	at	₹ 1.00	p.u.
3. (a) What is an Audit Programme ? What are its advantages and disadvantages ? (8)
- (b) How would you verify the followings :- (7)
- (i) Debtors
 - (ii) Bills payable.
- OR**
- (a) What is internal audit ? What are its principles and objects ? (8)
- (b) Discuss the procedure for removal of a company auditor. (7)
4. (a) Fill in the blanks and rewrite the statement :- (8)
- (i) The full form of AAS is _____.
 - (ii) When by mistake the transaction are omitted from recording, it is an error of _____.
 - (iii) Audit working papers are the property of _____.
 - (iv) The auditor examine bill of Lading in order to vouch _____ sale.
 - (v) Scope of internal audit is decided by _____.
 - (vi) _____ may fill casual vacancy which arise due to death of an auditor.
 - (vii) Stock of goods on consignment should be valued at _____.
 - (viii) Guarantee for loan taken by others is _____ liabilities.

[TURN OVER

4. (b) State whether the following statements are **True** or **False** :- (7)
- (i) Internal Auditor is appointed by Central Government.
 - (ii) Error of omission does not affect the trial balance.
 - (iii) Permanent audit file includes trust deed.
 - (iv) Furniture is not subject to physical verification.
 - (v) Test check is applied when internal control is weak.
 - (vi) Sales bills are internal documents.
 - (vii) First auditor is be appointed by the board of directors.

OR

4. (a) Answer the following in short :- (8)
- (i) What is Continous Audit ?
 - (ii) What is Audit Note Book ?
 - (iii) State any two types of Audit Technique.
 - (iv) State any two disqualification of company Statutory Auditor.

4. (b) Match the following column and Rewrite. (7)

Column A

- (1) Cash payment exceeding ₹ 5000
- (2) Wages
- (3) First auditor
- (4) Window Dressing
- (5) Permanent file
- (6) True and fair view
- (7) Audit Technique

Column B

- Confirmation
- Showing good financial positon
- Includes copy of Memorandum of Association
- Ownership
- Supported by personnel records
- Appointment by Central Government
- Can be removed without prior approval of Central Government
- Disclose all material fact
- Signature of a payee on Revenue Stamp

(वार्षिक आकृतीबंध)

(मराठी रूपांतर)

(२ तास)

[एकूण गुण : ६०]

- सूचना : (१) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 (२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 (३) उत्तरासाठीचे टाचन आवश्यक असेल तेथे उत्तराचा भाग मानला जाईल.
 (४) इंग्रजीतील प्रश्न मूळ मानावेत.

१. एक वस्तू तीन प्रक्रियांमधून जाते आणि १५०००० नग ₹ १,१२,५००. किंमतीचे प्रक्रिया-१ मध्ये पाठविले. (१५)

विवरण	प्रक्रिया-१	प्रक्रिया-२	प्रक्रिया-३
मालसामान खर्च	७४,०००	१४,०००	६,५००
प्रत्यक्ष मजुरी	२२,५००	११,२५०	५,६२५
प्रत्यक्ष खर्च	८,२००	२२,०००	१६,७५०
उत्पादन (नग)	१,४२,५००	१,३८,७५०	१,२७,५००
सुरुवातीचा साठा (नग)	२२,५००	११,२५०	१५,०००
अखेरचा साठा (नग)	१५,०००	१८,७५०	३५,६२५
सुरुवातीच्या मालाची किंमत (प्रति नग)	₹ ५.२०	₹ ५.८०	₹ ९.३०
सामान्य नुकसान (%)	४%	५%	१०%
भंगार विक्री किंमत (प्रति नग)	₹ ०.२०	₹ ०.३०	₹ ०.४०

प्रत्येक प्रक्रियेतील शेवटचा मालसाठा संबंधित प्रक्रियेच्या किंमतीवर आधारीत आहे.

तयार करा :-

- प्रक्रिया खाते - प्रक्रिया शिल्लकमाल खाते.

किंवा

१. युनीवर्स लिमिटेडच्या ३१ मार्च, २०१४ रोजी संपणाऱ्या वर्षातील खर्चाची माहिती खालीलप्रमाणे आहे. (१५)

तपशील	₹
मालाचा खर्च	७०,०००
पक्कामाल आरंभीचा साठा (१००० नग)	१७,०५०
पक्कामाल अखेरचा साठा (२००० नग)	?
यंत्रसामग्रीवरील घसारा	१९,२००
यंत्रसामग्री विक्रीतील तोटा	३,५००
प्रत्यक्ष खर्च	३०,०००
शोरुम खर्च	१७,१००
व्यवस्थापकाचा पगार	७६,०००
लाभांक्ष दिला	१,५६०
मजुरी-प्रत्यक्ष	५२,०००
जाहीरातबाजी	३६,०५०
कार्यालयीन सामुग्रीवर घसारा	३४,४००

[TURN OVER]

तपशील	₹
आरेखन व रेखांकन खर्च	१०,८००
यंत्रसामुग्रीची खरेदी	३८,०००
वितरण वाहनावरील घसारा	२२,८००
कार्यालयीन खर्च	३७,६००
कारखाना भाडे	३१,०००
विक्री (१९००० नग)	४,५६,०००

पक्का मालाच्या अखेरच्या साठ्याचे मुल्यांकन उत्पादनाच्या परिव्ययावर केले जाते.

परिव्यय पत्रक तयार करून विविध परिव्ययाच्या घटकानुसार एकूण परिव्यय व प्रतिनग परिव्यय व तसेच नफा व प्रती नग नफा दाखवा.

२. मे. होम बिल्डर्स यांना घर बांधण्याचा कंत्राट मिळाले. दि. १ जुलै, २०११ रोजी त्यांनी कामाची सुरुवात केली व संपूर्ण काम दि. ३१ जानेवारी २०१४ रोजी पूर्ण केले. कंपनीचे हिशोब वर्ष ३१ मार्च आहे. कंत्राटाची ₹ १६० लाख आहे. वास्तु-विशारदाने प्रमाणित केलेल्या कामाच्या ९०% रक्कम त्वरीत देण्याचे कंत्राटीने मान्य केले आहे. प्रामुख्याने या कंत्राटासाठी ₹ १२,००,००० किंमतीचे सयंत्र खरेदी केली आणि वापरीले गेले. दि. ३१ जानेवारी, २०१४ रोजी या सयंत्राची अवशेष किंमत ₹ ५,८०,००० आहे. या सयंत्रावर स्थिर पद्धतीने घसारा आकारणे आहे. तुम्हाला माहिती देण्यात आली आहे. (१५)

विवरण	२०११-१२ ₹	२०१२-१३ ₹	२०१३-१४ ₹
मालखरेदी खर्च	५,५२,०००	१७,२७,०००	३,९७,०००
मजुरी खर्च	१५,६९,५००	२८,०६,३००	२०,५९,०००
वास्तुविशारद शुल्क	४९,०००	८९,०००	९९,०००
पर्यवेक्षक शुल्क	२६,४००	३९,०००	५७,२००
उपरिव्यय खर्च	१३,५६,१००	८,३४,३००	७,४३,२००
वर्षअखेरीस मालाचा साठा	११,०००	२६,०००	१६,०००
वर्षअखेरीस अप्रमाणित काम	४०,०००	८०,०००	—
कंत्राटीकडून त्यात्या वर्षी मिळालेली रक्कम	३६,००,०००	७२,००,०००	५२,००,०००

कंपनीच्या धोरणानुसार जर प्रमाणित काम एकंदरीत कंत्राटाच्या किंमतीच्या २०% पेक्षा जास्त झाले नसेल तर नफा विचारात घेतला जाणार नाही. त्यानंतर कंत्राटीचा वार्षिक नफा हा एकंदरीत मिळालेल्या रक्कमेचे जे प्रमाण कंत्राटाच्या किंमतीशी राहिल त्या प्रमाणात घेण्यात यावा.

वरील माहितीच्या आधारे तयार करा :-

तिन्ही वर्षांसाठी कंत्राट खाते

किंवा

[TURN OVER

२. (अ) आपणांस खालील माहिती देण्यात येत आहे. (८)

विक्रीची किंमत - प्रति नग - ₹ २०

अस्थिर खर्च - प्रति नग - ₹ १५

स्थिर खर्च - ₹ ९०,०००

खालील गोष्टी काढा :-

(१) नफा आकारमान गुणोत्तर

(२) ना नफा ना तोटा (रुपयात व नगात)

(३) विक्री ₹ ४,८०,००० असतानाचा नफा

(४) जेव्हा विक्री किंमत १०% ने कमी केल्यास येणारा ना नफा ना तोटा (रुपयांत)

२. (ब) खालील माहितीवरून बाबी शोधा. (७)

(१) माल खर्चाचा फरक

(२) माल किंमतीतील फरक

(३) माल वापरातील फरक

उत्पादचे मानक मिश्रण असे आहे

क्ष - ९०० नग ₹ २ प्रतिनग प्रमाणे

य - १२०० नग ₹ १.५ प्रतिनग प्रमाणे

वास्तविक वापर असा आहे

क्ष - ९६० नग ₹ २.५० प्रतिनग प्रमाणे

य - १४४० नग ₹ १.०० प्रतिनग प्रमाणे

३. (अ) हिशेब तपासणी कार्यक्रम म्हणजे काय ? त्यांचे फायदे व तोटे कोणते ? (८)

(ब) खालील बाबींचे सत्यापन कसे कराल ? (७)

(१) ऋणको

(२) देय हुंडी

किंवा

(अ) अंतर्गत हिशेब तपासणी म्हणजे काय ? त्याची तत्वे व उद्दिष्टे कोणती ? (८)

(ब) कंपनी हिशेब तपासणीसाला पदावरून दूर करण्याच्या प्रक्रियेची चर्चा करा. (७)

४. (अ) रिकाम्या जागा भरा व वाक्ये पुन्हा लिहा. (८)

(१) AAS संक्षिप्त रुपाचे पूर्ण रूपांतर _____ आहे.

(२) जेव्हा अनवधानाने व्यवहाराची नोंद केली नसेल तर ती _____ चुक होते.

(३) हिशेब तपासणीची कागदपत्रे _____ ची मालमत्ता असते.

(४) _____ विक्रीचे प्रमाणन करण्यासाठी हिशेब तपासणीस भरण पत्राचे परिक्षण करतो.

(५) अंतर्गत हिशेब तपासणीची व्याप्ती _____ कडून ठरविली जाते.

(६) हिशेब तपासणीच्या मृत्युमुळे होणारे नैमित्तिक पद _____ भरतात.

(७) मालपाठवणीवरील मालसाठ्यांचे मुल्यांकन _____ ने केले जाते.

(८) दुसऱ्याने घेतलेल्या कर्जाची हमी हे _____ दायित्व आहे.

[TURN OVER

४. (ब) खालील विधाने सत्य किंवा असत्य ते सांगा.

(७)

- (१) अंतर्गत हिशेब तपासनीस केंद्र सरकार कडून नेमण्यात येते.
- (२) नोंद वगळण्याची चूक तेरीज पत्रकावर परिणाम करत नाही.
- (३) कायमस्वरूपी फाईलमध्ये विश्वस्त कराराच्या प्रतिचा समावेश होतो.
- (४) उपस्कर हया मालमत्तेचे प्रत्यक्ष सत्यापन केले जात नाही.
- (५) जेव्हा अंतर्गत नियंत्रण कमकुवत असते तेथे नमुना तपासणी केली जाते.
- (६) विक्री बिल हे अंतर्गत दस्तऐवज आहे.
- (७) प्रथम हिशेब तपासणीसाठी नेमणुक संचालक मंडळ करतो.

किंवा

४. (अ) थोडक्यात उत्तर लिहा.

(८)

- (१) सतत हिशेब तपासणी म्हणजे काय ?
- (२) हिशेब तपासणी टीप पुस्तक म्हणजे काय ?
- (३) कोणतेही दोन हिशेब तपासणी तंत्र नमुद करा.
- (४) कंपनी वैधानिक हिशेब तपासणीच्या कोणत्याही दोन अपात्रता नमुद करा.

४. (ब) जोडया लावा व पुन्हा लिहा.

(९)

स्तंभ 'अ'

स्तंभ 'ब'

- (१) ५००० पेक्षा जास्तीच्या रकमेची राखणे अदा
- (२) मजुरी
- (३) प्रथम हिशेब तपासणीस
- (४) ताळेबंद सजावट
- (५) कायमस्वरूपी फाईल
- (६) खरा व योग्य दृष्टिकोन
- (७) हिशेबतपासणीचे तंत्रे

- खात्री करणे
- आर्थिक परिस्थिती चांगली दाखवणे
- घटनापत्रकाची प्रत समाविष्ट असते
- मालकी
- कर्मचारी नोंदीला पुष्टिकारक
- केंद्र सरकारकडून नेमणूक
- केंद्र सरकाराच्या पूर्व परवानगीशिवाय काढले जाऊ शकते
- सर्व महत्त्वपूर्ण बाबी दाखविणे
- रेव्हेन्स स्टॅम्पवर पैसे घेणाऱ्याची सही

[TURN OVER

(REVISED COURSE – OLD PATTERN)

(3 Hours)

[Total Marks : 100

- N.B.** (1) Question No. 1, 2 and 7 are **compulsory** and answer any **two** from the remaining of **each** section.
- (2) **Figures** to the **right** indicate **full** marks allotted to the question.
- (3) **Working notes** wherever **necessary** should form **part** of your **answer**.
- (4) Answer **both** the section in the **same** answer book.

Section I

1. (a) Explain the Basic principles of Auditing.	8
(b) How would you vouch the following ?	
(i) Cash Purchases	3
(ii) Travelling Expenses.	3
2. (a) Select most appropriate option and rewrite the following Sentences :—	6
(1) The main objective of window Dressing is _____ .	
• To Reduce Tax Liability	
• To Mislead investors	
• To Understate profits	
• To increase Liability	
(2) Audit programme should be _____ .	
• Oral	
• Rigid	
• Flexible	
• Oral and flexible	
(3) Audit in depth is a synonymous for _____ .	
• Complete audit	
• Incomplete audit	
• Final audit	
• Detailed audit	
(4) To select a sample for audit, the auditor should consider _____ .	
• The size of the sample	
• The volume of transaction	
• Adequacy of internal control system.	
• All of the above.	
(5) Stock is valued at _____ .	
• Cost	
• Market Value	
• Cost or market value whichever is less	
• Realizable value.	

[TURN OVER

- (6) _____ may fill casual vacancy which arises due to resignation of an auditor.
- Board of Directors
 - Central Government
 - Shareholders
 - Registrar of Company
- (b) State whether the following statements are **True or False** :— 6
- (1) Primary responsibility of auditor is to detection of errors and fraud.
 - (2) A firm of a chartered Account cannot be appointed as a statutory auditor.
 - (3) Vouching includes verification.
 - (4) SA 530 deals with Audit Sampling.
 - (5) An error of principle will not affect the Trial Balance.
 - (6) Auditor can also apply Test checking for opening and closing balances.
3. (a) Explain in detail the different types of Errors. 6
- (b) What is Test checking in Auditing ? What are the merits and limitations of test checking ? 6
4. (a) Explain the provision of companies Act 1956 regarding appointment of a company Auditor. 6
- (b) Explain 'Interim Audit'. What are its advantages ? 6
5. (a) What do you mean by an Audit programme ? Explain its advantages. 6
- (b) How would you verify the following ?
- (i) Loose Tools 3
 - (ii) Public Deposit. 3
6. Write short notes on any **three** of the following :— 12
- (a) Secret Reserve
 - (b) Qualification of a company Auditor
 - (c) Concurrent Audit
 - (d) Auditing Techniques
 - (e) Objects of verification.

Section II

7. Mamta Manufacturing Co. Ltd. :— 20

Trading and Profit and Loss Account for the year ended 31-12-2013

Particular	₹	Particular	₹
To Raw Material Purchased	2,80,000	By Sales (8750 units)	8,75,000
To Direct Wages	1,05,000	By Closing Stock of Raw Material	17,500
To Direct Expenses	87,500		
To Factory Expenses	1,40,000		
To Gross Profit c/d	2,80,000		
	8,92,500		8,92,500

To Office Salaries	87,500	By Gross profit b/d	2,80,000
To Office Rent	42,000	By Dividend Received	35,000
To Selling expenses	43,750	By Discount Received	26,250
To Preliminary Expenses Written off	8,750		
To Goodwill written-off	19,250		
To Net Profit c/d	1,40,000		
	<u>3,41,250</u>		<u>3,41,250</u>

For the year 2014, It is estimated that —

- (1) Units Produced and sold will rise by 20%.
- (2) Prices of Raw Material per unit will rise by 20%.
- (3) Direct Wages per unit will increase by 30%.
- (4) Direct Expenses will increase by ₹17,500 in total.
- (5) Factory Expenses per unit will increase by 35%.
- (6) The office premises which was on rental basis in 2013 would be purchased by the company on which depreciation would be ₹ 21,000 in 2014.
- (7) Selling Expenses per unit will remain same.

You are required to prepare a statement showing estimated cost and profit for the year ended 31-12-2014 considering that company shall charge a profit at 25% on cost.

8. Amla Construction Ltd. entered into a contract to construct a bungalow. 15
The contract value is ₹ 19,50,000 to be realized in installment on the basis of the value of work certified by the architect subject to a retention of 10%. The work commenced on 1-4-2013 but it remained incomplete on 31-12-2013. The facts and figures of the contract are :—

Plant charged to contract at the commencement	₹ 96,000
Material charged to contract	₹ 5,40,000
Wages paid	₹ 2,61,000
Expenses incurred on the contract	₹ 1,16,250

Total establishment expenses amounted to ₹ 1,23,000 out of which 25% is attributable to this contract. Out of the materials issued to the contract, material costing ₹ 12,000 was sold for ₹ 15,000. A part of the plant costing ₹ 6,000 was damaged on 1-10-2013 and the scrap realized ₹ 900 only. Plant costing ₹ 9,000 was transferred to another contract site on 31-12-2013. Plant is to be depreciated @10% p.a.

Material in hand on 31-12-2013	₹ 52,500
Cash received from contractee	₹ 9,18,000
Cost of work yet to be certified	₹ 90,000

Prepare contract account showing there in the amount of profit or loss to be transferred to profit and loss Account.

9. A product passes through three processes X, Y and Z. 15,000 units @ ₹ 10/- per unit were issued to Process X. The following other details were available :— 15

Particular	Process X	Process Y	Process Z
Direct Labour (₹)	6,000	8,000	10,000
Direct Expenses (₹)	12,000	24,000	10,000
Wastages (% of input)	5	4	5
Sale price per unit of wastages (₹)	0.25	0.5	1

[TURN OVER

The overheads were charged to the process @ 100% of direct labour of the respective process.

The final product was sold at ₹ 20/- per unit.

There is no stock either at the beginning or at the end.

Prepare process X, Y and Z Accounts.

10. (a) You are given the following information :—

Selling Price - Per Unit - ₹ 100

Variable Cost- Per Unit- ₹ 75

Fixed Cost - ₹ 4,50,000

Calculate :

(1) Profit Volume Ratio

(2) The Break Even Sales (in ₹ and in Units)

(3) Profit at sales ₹ 24,00,000

(4) New Break Even Sales in rupees if sale price is reduced by 20%.

- (b) Calculate :—

(1) Material Cost Variance

(2) Material Rate Variance

(3) Material Usage Variance.

Standard - For 270 kgs of Finished output

Material - 405 kgs @ ₹ 36 per kg

Actual - Production - 2,43,000 kgs

Actual Material Used - 3,72,000 kgs

Cost of actual Material used - ₹ 44,26,800

11. (a) From the following details find out Profit and Loss as per Financial Accounts.

Particular	₹
Under absorption of factory overheads	15,625
Overvaluation of closing stock of Raw materials in Cost Accounts	10,750
Profit as per Cost Accounts	3,37,500
Depreciation under Recovered in Cost Account	4,625
Over absorption of Administrative Overheads	12,250

- (b) From the following calculate Labour Variances :—

(i) Labour Cost Variance

(ii) Labour rate variance

(iii) Labour Efficiency variance :

Standard hours for 6 Units — 30 hours

Standard rate — ₹ 15 per unit

Actual Production — 3,000 units

Actual hours — 7,350 hours

Actual Rate — ₹ 36 per hour

- (c) From the following information calculate :—

(i) Amount of Sales

(ii) Break Even Sales

(iii) Margin of Safety

Fixed Cost ₹ 3,20,000

Profit ₹ 1,20,000

Profit Volume Ratio 25%

[TURN OVER

(मराठी रूपांतर)

(सुधारीत अभ्यासक्रम-जुना आकृतीबंध)

(३ तास)

[एकूण गुण : १००

- सूचना : (१) प्रश्न क्र. १, २ व ७ हे अनिवार्य आहेत. उर्वरित प्रश्नांपैकी प्रत्येक विभागात कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.
 (२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 (३) उत्तरासाठी टाचण आवश्यक असेल तेथे उत्तराचा भाग मानला जाईल.
 (४) दोन्ही विभागांची उत्तरे एकाच उत्तरपत्रिकेत लिहा.
 (५) इंग्रजीतील प्रश्न मूळ मानावेत.

विभाग १

१. (अ) हिशेब तपासणीची मूलभूत तत्त्वे स्पष्ट करा. ८
 (ब) खालील बाबींचे प्रमाणन कसे करावे ? ३
 (१) रोख खरेदी ३
 (२) प्रवास खर्च. ३
२. (अ) सर्वात योग्य विकल्पाची निवड करून वाक्ये पुन्हा लिहा :- ६
 (१) खोटे आर्थिक चित्राचा मुख्य उद्देश्य -----
 • करदायित्व कमी करणे. • नफा कमी दाखविणे.
 • गुंतवणूकदाराची दिशा भूल करणे. • दायित्व वाढविणे.
- (२) हिशेब तपासणीकार्यक्रम ----- असू शकतो.
 • मौखिक • लवचिक
 • ताठर • मौखिक व लवचिक
- (३) सखोल हिशेब तपासणी ही ----- यासाठी समानार्थी आहे.
 • परिपूर्ण हिशेब तपासणी • वार्षिक हिशेब तपासणी
 • अपूर्ण हिशेब तपासणी • सविस्तर हिशेब तपासणी
- (४) हिशेब तपासणीसामाने हिशेब तपासणीसाठी नमुना निवडताना ----- बाब विचारात घेतली पाहिजे.
 • नमुन्याचा आकार
 • व्यवहारांचे प्रमाण
 • अंतर्गत नियंत्रण पद्धतीची योग्यता
 • वरील सर्व पर्याय
- (५) साठा मूल्यांकन हे ----- याप्रमाणे केले जाते.
 • खर्च
 • बाजारपेठ मूल्य
 • खर्च किंवा बाजारपेठ मूल्य यापैकी जे कमी असेल ते
 • वाजवी मूल्य
- (६) हिशेब तपासणीसाठी राजीनाम्यामुळे होणारे नैमित्तिक रिक्त पद ----- भरतात.
 • संचालक मंडळ
 • केंद्र सरकार
 • भागधारक
 • कंपनी नोंदणी अधिकारी

[TURN OVER

(ब) खालील विधाने सत्य किंवा असत्य ते सांगा :-

- (१) हिशेब तपासणीसाठी प्राथमिक जबाबदारी, चुका आणि अफरातफर शोधून काढणे होय.
- (२) चार्टर्ड अकॉंटंट संस्था नियामक हिशेब तपासणीसाठी नेमणूक करित नाही.
- (३) प्रमाणनात सत्यापनाचा समावेश होतो.
- (४) एस.ए. ५३० हे हिशेब तपासणी नमुन्याशी संबंधित आहे.
- (५) तात्त्विक चुकीमुळे तेरीज पत्रकावर परिणाम होत नाही.
- (६) सुरवातीच्या आणि अखेरच्या शिलकीसाठी हिशेब तपासणीस चाचणी तपासणीचा अवलंब करू शकतो.

३. (अ) चुकांचे विविध प्रकार सविस्तर स्पष्ट करा.

(ब) हिशेब तपासणीतील नमुना तपासणी म्हणजे काय ? त्याचे फायदे-तोटे सांगा.

४. (अ) हिशेब तपासणीसाठीच्या नेमणुकीसाठी कंपनी कायदा, १९५६ मधील तरतूदी स्पष्ट करा.

(ब) 'मध्यावधी हिशेब तपासणी' स्पष्ट करा. तिचे कोणते फायदे आहेत.

५. (अ) हिशेब तपासणी कार्यक्रम म्हणजे काय ? त्याचे फायदे स्पष्ट करा.

(ब) खालील बाबींचे सत्यापन कसे कराल ?

(१) सुटी उपकरणे

(२) सार्वजनिक ठेवी.

६. खालीलपैकी कोणत्याही तीनवर टिपा लिहा :-

(अ) गुप्त निधी

(ड) हिशेब तपासणीची तंत्रे.

(ब) कंपनी हिशेब तपासनीसाठी पात्रता

(इ) सत्यापनाची उद्दिष्टे.

(क) समवर्ती हिशेब तपासणी

विभाग २

७. ममता उत्पादन कं. लि. :-

दिनांक ३१-१२-२०१३ चे नफा-तोटा खाते

तपशील	₹	तपशील	₹
कच्चा माल खरेदी	२,८०,०००	विक्री (८,७५० नग)	८,७५,०००
प्रत्यक्ष मजुरी	१,०५,०००	शिलकीचा कच्चा माल	१७,५००
प्रत्यक्ष खर्च	८७,५००		
कारखानदारी खर्च	१,४०,०००		
ढोबळ नफा	२,८०,०००		
	<u>८,९२,५००</u>		<u>८,९२,५००</u>
कार्यालयीन खर्च	८७,५००	ढोबळ नफा	२,८०,०००
कार्यालयीन भाडे	४२,०००	लाभांश मिळाला	३५,०००
विक्री खर्च	४३,७५०	सूट मिळाली	२६,२५०
प्राथमिक खर्च खोडून काढला	८,७५०		
लौकिक खोडून काढला	१९,२५०		
निव्वळ नफा	१,४०,०००		
	<u>३,४१,२५०</u>		<u>३,४१,२५०</u>

सन २०१४ करीता खालील अंदाज :-

- (१) नगाचे उत्पादन व विक्री २०% ने वाढेल.
- (२) कच्च्या मालाची किंमत प्रती नग २०% ने वाढेल.
- (३) प्रत्यक्ष मजुरी प्रती नग ३०% ने वाढेल.
- (४) प्रत्यक्ष खर्च ₹ १७,५०० ने वाढेल.
- (५) कारखानदारी खर्च प्रती नग ३५% ने वाढेल.
- (६) कार्यालय जे २०१३ मध्ये भाडे तत्वावर होते ते कंपनीने विकत घेतले व त्यावर घसारा ₹ २१,००० हा वर्ष २०१४ करिता येतो.
- (७) विक्री खर्च प्रती नग तोच राहिल.

सन २०१४ करिता अंदाजित परिव्यय पत्रक तयार करा: कंपनी परिव्ययावर २५% नफा आकारते.

८. आमला कंत्राट लि. इमारत बांधण्याचे कंत्राट घेते. एका कंत्राटाची किंमत ₹ १९,५०,००० अशी आहे. कंत्राटाचे १५
पैसे हप्त्याने वास्तुविषारदाने (architecture) प्रमाणित केलेल्या कामावर मिळणार आहे. १०% रक्कम अनामत
(retention) म्हणून ठेवणार आहेत. कंत्राटाचे काम दिनांक १-४-२०१३ रोजी सुरू झाले, परंतु काम दिनांक
३१-१२-२०१३ पर्यंत अपूर्ण राहिले.

खालील माहिती कंत्राटासंदर्भात उपलब्ध झाली :-

कंत्राटात सुरवातीचे संयंत्र ₹ ९६,००० चे होते.

₹ ५,४०,००० चा माल कंत्राटात पाठविला.

₹ २,६१,००० ची मजुरी दिली.

कंत्राटावर झालेला इतर खर्च ₹ १,१६,२५०.

एकूण स्थापना खर्च ₹ १,२३,००० पैकी २५% खर्च या कंत्राटावर आला.

एकूण पाठविलेल्या मालापैकी ₹ १२,००० किंमतीचा माल ₹ १५,००० ला लिखला.

दिनांक १-१०-२०१३ रोजी संयंत्राचा ₹ ६,००० किंमतीचा एक भाग खराब झाला व तो ₹ ९०० ला
भंगारात विकला.

₹ ९,००० चे संयंत्र दिनांक ३१-१२-२०१३ रोजी दुसऱ्या कंत्राटावर पाठविला.

संयंत्रावरती १०% घसारा आकारला जातो.

दिनांक ३१-१२-२०१३ रोजी उरलेला माल ₹ ५२,५००.

कंत्राट देणाऱ्याकडून रोख रक्कम ₹ ९,१८,००० मिळाली.

प्रमाणित करण्याचे राहिलेले कामाचे मूल्य ₹ ९०,०००.

कंत्राट खाते बनवून मिळणारा नफा व तोटा दाखवा.

९. एक वस्तू 'क्ष', 'य' व 'झ' या तीन प्रक्रियेतून जाते. १५,००० नग ₹ १०/- प्रती नग दराने 'क्ष' या प्रक्रियेत १५
पाठविले. खाली दिलेली माहिती उपलब्ध आहे :-

तपशील	'क्ष' प्रक्रिया	'य' प्रक्रिया	'झ' प्रक्रिया
प्रत्यक्ष मजुरी (₹)	६,०००	८,०००	१०,०००
प्रत्यक्ष खर्च (₹)	१२,०००	२४,०००	१०,०००
वायफळ (% प्रक्रियेत येणाऱ्या मालावर) %	५	४	५
वायफळ गेलेल्या प्रत्येक नगाची विक्री किंमत (₹)	०.२५	०.५	१

प्रक्रियेतील लरकड खर्च प्रक्रियेतील प्रत्यक्ष मजुरीच्या १००% आकारला जातो.

तयार माल ₹ २० प्रती नगाने विकला जातो.

कोणत्याही प्रक्रियेत सुरुवातीचा वा उरलेल्या मालाचा साठा शिल्लक उरत नाही.

तिलेल्या माहितीवरून 'क्ष' प्रक्रिया व 'य' प्रक्रिया खाते काढा.

[TURN OVER

१०. (अ) खाली दिलेली माहिती याप्रमाणे आहे :-
 विक्रीची किंमत प्रती नग ₹ १००
 चल परिव्यय प्रती नग ₹ ७५
 स्थिर परिव्यय ₹ ४,५०,०००

काढा :-

- (१) नफा आकारमान गुणोत्तर
 (२) ना नफा-ना तोटा विक्री (रुपयात व नगात)
 (३) नफा ₹ २४,००,००० च्या विक्रीवर
 (४) जर विक्रीची किंमत २०% ने कमी केली तर येणारा नवीन ना नफा ना तोटा विक्री.

(ब) खाली दिलेल्या माहितीवरून काढा :-

- (१) माल परिव्यातील फरक
 (२) माल दरातील फरक
 (३) माल वापरातील फरक :-
 मानक - २७० किलो तयार मालासाठी
 माल - ४०५ किलो @ ₹ ३६ प्रती किलो
 उत्पादन झालेला माल - २,४३,००० किलो
 वापरलेला माल - ३७२,००० किलो
 वापरलेल्या मालाची किंमत - ₹ ४४,२६,८००.

११. (अ) खाली दिलेल्या माहितीवरून परिव्यय खात्यातील नफा अथवा तोटा काढा :-

तपशील	₹
कारखानदारी उपखर्च कमी दाखविला	१५,६२५
परिव्यय पत्रकात शिलकीचा मालाचा साठा अधिमूल्यांकित केला	१०,७५०
आर्थिक पत्रकानुसार दाखविलेला नफा	३,३७,५००
परिव्यय पत्रकात घसारा कमी मूल्यांकित केला	४,६२५
कार्यालयीन उपखर्च जास्त दाखविला	१२,२५०

(ब) खालील दिलेल्या माहितीवरून काढा :-

- (१) मजुरी परिव्यातील फरक
 (२) मजुरी दरातील फरक
 (३) मजुरी क्षमतेतील फरक
 मानक तास ६ नगांकरिता - ३० तास
 मानक दर - ₹ १५ प्रती तास
 उत्पादन झालेले नग - ७,३५० तास
 लागलेले मूल्य - ₹ ३६ प्रती तास

(क) खाली दिलेल्या माहितीवरून काढा :-

- (१) विक्रीची किंमत
 (२) ना नफा ना तोटा विक्री
 (३) सुरक्षिततेची कड :
 स्थिर परिव्यय - ₹ ३,२०,०००
 नफा - ₹ १,२०,०००
 नफा आकारमान गुणोत्तर - २५%